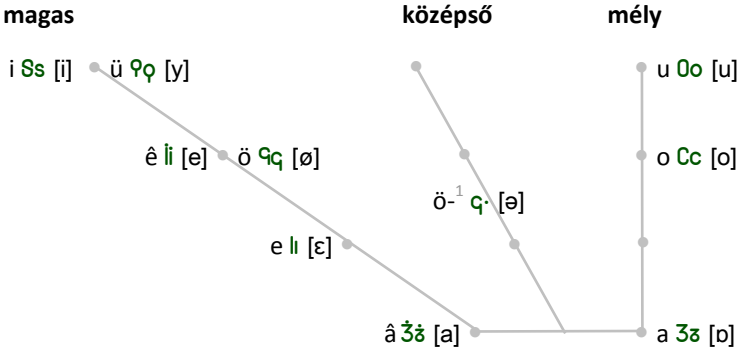

1. Kiejtés – Úcórán

1.1. Hangtan

Magánhangzók:

¹ az ö hangértéke csak akkor [ø], ha szó elején kötőhangként szerepel

Mássalhangzók:

	Ajakhang	Ajak-foghang	Fogmederhang	Fogmederen túli hang
Zárhang	p ʈ - b ɟ		t ʈʰ - d ɟʰ	
Orrhang	m ɱ		n ɳ	
Pergőhang			r ʀ	
Réshang		f ʌ - v ʋ	s ʃ - z ʒ	ʃ ʃr [ʃ]
Nyelvoldali közelítőhang			l ʎ	

	Elő-szájpadlášang	Utó-szájpadlášang	Gégehang
Zárhang		k ʁ - g ʁʁ	
Orrhang	ń ɽ [ɳ]		
Pergőhang			
Réshang	ch ʃʒ [ç]		h ʒ
Közelítőhang	j ɣ		

További más-salhangzók	w ɥ [w]	c ʋ [ts] - dz ʋʒ [dz]	ć ʒ [tʃ]
------------------------	---------	-----------------------	----------

A nyelv lejegyzésére a saját írásrendszere, a Háfrigvotán a legalkalmasabb, de itt a könnyebb használat érdekében a latin betűs írásmód szerepel. A latin betűs ábécé 40 (+3) betűből áll:

a â á b c c̄ d e ê é f g h ch i í j k l m n n̄ o ó ö ő p q r s t u ú ü ū v w x z (ä y ý)¹

Minden betű egy hangot jelöl és minden hangot egy betűvel írunk². Ha nem áll rendelkezésünkre magyar billentyűzet, az ékezetes betűk helyett használhatjuk az alábbi táblázatokban megadott ékezet nélküli betűcsoportokat.

Rövid magánhangzók									
Háfrigvotán	Ṫ	Ṭ	l	l̄	s	c	q	o	ō
	ṫ	ṭ	l	l̄	s	c	q	o	ō
ékezetes	a	â	e	ê / ä	i	o	ö	u	ü / y
ékezet nélküli	a	aa	e	ae	i	o	oe	u	ue / y
kiejtés (IPA)	ɒ / a	a	ɛ	e	i	o	ø	u	y

Hosszú magánhangzók						
Háfrigvotán	Ṫ̄	Ṭ̄	Ṫ̄	Ṭ̄	Ṫ̄	Ṭ̄
	ṫ̄	ṭ̄	ṫ̄	ṭ̄	ṫ̄	ṭ̄
ékezetes	á	é	í	ó	ő	ú / ý
ékezet nélküli	a:	e:	i:	o:	oe:	u: / y:
kiejtés (IPA)	a:	e:	i:	o:	ø:	u:

Mássalhangzók 1.													
Háfrigvotán	V	Y	Q	Q̄	Λ	Δ	Ṫ	Ṭ	X	Ṫ	Ṭ	N	N̄
	v	y	q	q̄	λ	Δ	ṫ	ṭ	x	ṫ	ṭ	n	n̄
ékezetes	c	dz	ć	(dź)	f	v	h	ch / h̄	k	g	q	l	r
ékezet nélk.	c	dz	c:	dz:	f	v	h	ch / h:	k	g	q	l	r
kiejtés (IPA)	ts	dz	tʃ	dʒ	f	v	h	ç / x	k	g	k / ts	l	r

Mássalhangzók 2.													
Háfrigvotán	Ṫ	Ṭ	Ṫ	Ṭ	Ṫ	Ṭ	Ṫ	Ṭ	Ṫ	Ṭ	Ṫ	Ṭ	Ṫ
	ṫ	ṭ	ṫ	ṭ	ṫ	ṭ	ṫ	ṭ	ṫ	ṭ	ṫ	ṭ	ṫ
ékezetes	n	m	ñ	p	b	ś	(ž)	s	z	t	d	j	w
ékezet nélk.	n	m	n:	p	b	s:	z:	s	z	t	d	j	w
kiejtés (IPA)	n	m	ɲ	p	b	ʃ	ʒ	s	z	t	d	j	w

¹ Ezek a betűk az ê, ü és ū beűk helyettesítésére használatosak.

² Kivéve a ch, mert az ékezetes h betű nem vihető be a billentyűzetről.

A magyar kiejtéstől eltérő vagy a magyar ábécében nem szereplő betűk:

- **â** = röviden ejtett á hang (Csak ott kell megkülönböztetni az a-tól, ahol jelentésmegkülönböztető szerepe van.)
- **ć** = cs
- **ê** = röviden ejtett é hang
- **ch / ħ**: [ç] = h hang pl. az „ihlet” szóban, [x] = h hang pl. a „doh” szóban
- **ń** = ny
- A **q**-ra végződő szavak ragozásakor a q-t c-nek ejtjük, ha e, ê, é, i vagy í követi (pl. *araq* → *arace*, *araci*, *araq*, *araqog*, *araqa*; *araqam*, *aracem*, *araqum*, *aracin*, *aracest*). Ezt írásban is jelölhetjük, de nem szükséges. Ha viszont ilyen szóból egy új szót képzünk, a q véglegesen k-vá vagy c-vé változik (pl. *araq* → *arakán*, *aración*).
- **s** = sz
- **ś** = s
- **w** = u és v közötti hangnak ejtjük.

1.3. Kötőhangok

Roëndögarce

Ha egy szó (mindegy, milyen szófajú) magánhangzó(k)ra végződik, és ezt egy magánhangzóval kezdődő szó követi, a második szó elejéhez egy **h**- hangot mondunk és írunk (pl. *mínisse h-effár*). Ha túl sok mássalhangzó kerül egymás mellé, akkor az **ö**- kötőhangot használjuk (pl. *ortend ö-gnu*).

Emiatt a határozott és a határozatlan névelőnek, valamint az „és” kötőszó megfelelőjének 5 alakja van:

- Határozott névelő: **i, il, hi, hil / l-**
(pl. *révest i piktum*, *révest il afallum*, *réve hi piktum*, *réve hil afallum*, *réve l-afallum*)
- Határozatlan névelő: **a, ad, ha, had / d-**
- És: **e, et, he, het / t-**